



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

16. Vlissipone Goam [...]

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

Etas fumo eò rem Christianam redegisse vbi tunc miserè iacebat. Hinc vero postea classis Procurator abstinentiam hanc Xauerij prædicans plus sibi iactabat fuisse negotij ad perpellendum Xauerium, ne paucos libellos, & rusticas penulas ingeitas reiiceret, quàm ad explendam aliorum, nunquam satis expletam cupidinem. Hoc ergo tantulo, ad tantum iter instructus Xauerius, S. Iacobi Prætoriam conscendit, in qua illum secum Alfonso Martinus de Sosa, Indiarum Pro rege Gubernator habere voluit, tandem anno 1541. Aprilis 7. passis è Tago velis in altum mare autis adflantibus classis mouit.

15. Gauli regij maiores quos Lusitania ad Indos, vasto committit Oceano, tam capaci sunt mole, vt portent panè integros populos, præter pondus immensum mercium. Natarchos enim, & turbam nauticam; milites arcium præsidiatios; ministros regios, iisdem præfectos arcibus; & suis plarumq; cum familiis mercatores; mancipia, & seruos omnis generis, ad octingentos, & mille, pluresque interdum capiunt; & sua omnibus præbent concluiua, pro cuiusque gradu laxa vel angusta: merces verò iis imponendas, dum iacent in littore nemo credat posse naui omnes vna contineri; cum tamen illius partem vix infimam quandoque impleant, præter comparatum mille hominibus alendis, mensium octo commeatum. His ædificandis, armandis, instaurandis non potest alia quàm regum magnificentia par esse. Sentinam inter, & testum spatia, quinque vt minimum exstant tabularis, (maxime in Gaulis veteribus, quibus multum nostri de magnitudine concedunt) illic annona cibaria, mercimonia, arma, tormenta aenea, nonnunquam octoginta, ordinatim digesta, suum singula locum habent; præter suas ad puppim, & proram speculis velut arcis illius mobilis turres duas, & propugnacula. Qui vero essent in vsu bellicos constructi, eorum latera muro cingebantur lapideo, inter crassiores tabulas medio, nec leuioribus munimentis sat tuti credebantur aduersus tormentorum globos, & tempestatum, marisque impetus, quod vbi concitatum furit, tam horrendo verbere illos quatit, vt frangi necesse sit, si debiliori armatura muniantur. Ex malis quatuor à fundo surgentibus decumanum trabes compingunt magnæ, gomphis vnam in arborem consertæ ferreis & fastigiat speculatoia corbita viginti saltem pugnatorum capax: licet verò hic tanto & corpore nitatur, & pondere, & firmis circum sublicis fulciatur, vinciatque catenis immanibus, subinde ventorum rabie pulsatus, frustatum dissilit, vt si foret arundo fragilis: antennæ demum, rudentes, vt la. duodecim, fori, anchoræ, transtra, & reliqua, huic moli respondent; navigationis tempus, ventorum ludibrium metitur; nunc tamen auctâ maiorem in modum peritiâ nauticæ, nisi qui casus aut naues deflexerit, aut tardarit, post sextum mensem Goæ anchoras mittunt. Quo temporis spatio Africæ totius circuitu sulcanda sunt miliaria ad quindecim millia.

16. Nam Vlyssipone, Maderam proras, ad quartam Africi ex magnetico gnomone obuertunt, inde ad vitandam Canariarum malaciam per exteriora Fauonij ad Palmam insulam tenditur, Promontorium viride, & mon-

15
Moles nauium
ex Europa in
Indiam.

16
Vlyssipone
Goam it. r.

C tem.

tem Leana: Longo deinceps tractu Guinea legitur, & post Æquatoris transmissam lineam aspirante Phœnicia, qui vnus est Cardinalium ven-
torum, ad Austrum itur, permittunturque flatibus in Brasiliam naues,
duntaxat in eius conspectum ne veniant, ne si propius accedant, infestis-
sima illius maris planeque insuperabili rapiditate in Lusitaniam repellan-
tur, vt exploratissimo exitio se subducant, casta eum in annum Indica
nauigatione: quare Brasiliam adnauigant, dum ad Trinitatis, & Tristani
de Cugna prouectæ sint, ex quibus Insulis in formidolosum vt naua vo-
citant Marileonem, hoc est Bonæ Spei, cum sese iniecerint, flexis prorsus
Castrariam radunt, plagamque Africæ quæ à promontorio Cæciam versus
porrigitur. Quod si eatenus tam secundis auris promouerint, vt ad S.
Iacobi, quod mense Iulio celebratur vltra promontorium euaserint, pos-
sunt opportune in Mozambico, aquari ac refici, vnde inito cursu per inte-
riora S. Laurentij Insulæ Goam tandem appellant. Nam si fuerit annus
in serum prouectior, ne torrentibus fluentis, ac pœnè perpetuis abri-
pantur in syrtes & scopulos certis naufragiis infames, coguntur in altam
vela dare, & secundum exteriora Insulæ Cocinum petere, quo portu ex-
cipi ij solent qui ad Mozambicum non applicuerint. Sed mora quam
dixi plus mense solido luitur, qui nauigationi addendus est.

17

*Ærumnæ, In-
dice nauiga-
tionis.*

17. Cui si nihil inesset præterea, nisi longum ab terra exilium & vnus
aquarum & cœli infinitus vndique prospectus, iidem hominum vultus,
plerumque flagitiosorum, atque agrestium; somni, graueolentiæ, sor-
diumque incommoda, scilicet malum dici forsitan posset. Verum enim verò
iis tam multiplices accedant ærumnæ, vt vna illas vel auaritia insatia-
bilis, vel Apostolica caritas eluctetur perpeffionum grauitate, ac peri-
culorum, certatim animum ex æquo lacerante. Assiduæ in primis conuulsi
ex nauca stomachi, & fere omnibus communes molestiæ, maris tractum
ingressos statim exagitant, quem ex vndarum subsultatione Equatum ap-
pellitant, vbi æstu furenti tam dirè iactantur miseri vectores, vt etiam
sanguinem euomant, ad hæc summi caloris & frigoris vices, huius qui-
dem ad Promontorium Bonæ Spei, & viride; illius ad Guineæ oras, vbi
per diurnam, & laboriosam malaciam, ecelum, & aquam spirare ignem
putes, ne leuissimo quidem auræ vllius suspirio, hinc verò cordis tam
inquietus angor, tantus afflictarum defectus viriū & horror cibi cuiuslibet,
vt mors videatur omnib. imminere. Adde sub Æquinoctij circulo trāsue-
riam Africam scindente, bisque transmittendo, corrumpi solitam anno-
nam escariam, è regione Insulæ S. Thomæ; illic nauticus panis putrescit,
& verminat; fetet aqua, eiusque paucillum id, quod arcendæ morti ne-
cesse est glutire, in obscuro, & pressis naribus ducitur. Habent & pluriæ
veneni nescio quid, earum madore intumescunt carnes, & in vlcus rumpuntur.
Sed deterrimum omnium lucus quædam Loanda nomine, ab insu-
la Loanda (Congi regno contermina, eiusque ærario, ob conchilia quæ
inde collecta, monetæ locum & pretium apud incolas tenent) turgente
Loandæ nauigantibus gingiua tam enormi tumore vt dentes sepeliunt,
liuescunt